

Obilježavanje Nacionalnog dana sigurnosti u prometu u RH

Dana 21. listopada u Republici Hrvatskoj obilježava se četvrti u nizu „*Nacionalni dan sigurnosti cestovnog prometa*“.

Prometne nesreće u Hrvatskoj, ali i u svijetu, predstavljaju jedan od značajnih javnozdravstvenih problema. Vodeći su uzrok smrti od ozljeda u dječjoj i mlađoj odrasloj dobi, (od 5. do 29. godine života), a kao uzrok smrtnosti su na 8. mjestu bez obzira na dobne skupine.

U svijetu zbog posljedica prometnih nesreća (cestovnih), život izgubi više od 1,3 milijuna ljudi godišnje. Posebno ugrožene skupine su pješaci, biciklisti i motociklisti koji čine više od polovice smrtno stradalih u prometu.

Prema dostupnim podacima, u Europskoj uniji je u 2019. godini u prometnim nesrećama smrtno nastradalo oko 22 800 osoba (stopa mortaliteta je iznosila 9,3/100 000). To je 2% manji broj stradalih osoba u usporedbi s podacima od prethodne, 2018. godine, kada je na cestama smrtno stradalo 25 100 osoba.

Kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj prometne nesreće predstavljaju vodeći uzrok smrti od ozljeda u dječjoj i mlađoj odrasloj dobi te time predstavljaju značajan javnozdravstveni problem. Unatoč povećanju broja vozača, motornih vozila i prometnica podatci Ministarstva unutarnjih poslova pokazuju smanjenje broja prometnih nesreća, umrlih i ozlijeđenih zbog istih tijekom posljednjih nekoliko godina. 2011. godine je stopa smrtnosti od cestovnih prometnih nesreća iznosila 9,7/100 000, dok je za 2020. godinu ista stopa iznosila 5,8/100 000 što je gledano kroz apsolutne brojeve ukupno 237 smrtno stradalih osoba. Gledano kroz period od 2011. do 2020. u Hrvatskoj je u prometnim nesrećama smrtno stradalo 3 324 osobe, dok je ozlijeđeno njih 144 708.

Kako sami brojevi ne objašnjavaju srž problema, detaljni podatci i statistika Ministarstva unutarnjih poslova korišteni za izradu Nacionalnog plana sigurnosti cestovnog prometa za razdoblje od 2021. do 2030. godine ukazuju na kritične čimbenike nastanka prometnih nesreća u razdoblju od 2010. do 2019. godine. Analiza se usredotočila samo na teške prometne nesreće gdje je bilo smrtno stradalih i teško ozlijeđenih, te se iz nje može zaključiti da je u RH upravo čovjek uzrok većine (čak 57%) teških prometnih nesreća. Kao glavne uzroke nesreća istaknuti su brzina, alkohol i neoprezna vožnja te naravno kombinacije tih triju čimbenika. Uz te faktore mogu se logički pridodati i ljudsko ponašanje, distrakcije i neusmjerenost na vožnju zbog prevelike samouvjerenosti, neoprezne vožnje (38%) ili žudnje za adrenalinom i pretjeranom brzinom (17%).

Trenutno se provodi „Nacionalni plan sigurnosti cestovnog prometa za razdoblje od 2021. do 2030.“ Opći cilj Plana je smanjenje broja osoba poginulih u prometnim nesrećama i broja teških prometnih nesreća u cestovnom prometu za 50%, dok je posebni cilj Plana što bolje unapređenje sigurnosti cestovnog prometa u RH.

U zaključku, naglašavamo kako prometne nesreće i dalje predstavljaju ozbiljan javnozdravstveni problem i zbog svoje kompleksnosti zahtijevaju multidisciplinarni pristup rješavanja, te se samo pokrivanjem što više faktora može postići ili očekivati veća sigurnost u prometu, što uključuje i manji ukupan broj prometnih nesreća.

Igor Ivić-Hofman, dr. med.
Specijalist epidemiologije